

LIKUMDEVĒJA ZEMA LEĢITIMITĀTE UN ZEMA SABIEDRĪBAS UZTICĒŠANĀS LIKUMDEVĒJAM: VAI VIENS UN TAS PATS?

LOW LEGITIMACY OF LEGISLATOR AND LOW PUBLIC TRUST IN LEGISLATOR: THE SAME ISSUE?

Iveta Kažoka, *Mg. iur.*

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes doktorante

Summary

This article explores how legitimacy and trust, although intertwined, remain conceptually distinct in relation to parliamentary authority. Seven legitimacy dimensions are introduced – sociological, moral, legal, political, performance-based, cultural, and technocratic – to demonstrate their potential effects on trust. Despite overall institutional legitimacy, a shortfall in any dimension can rapidly erode confidence, whereas robust performance or expertise can momentarily sustain trust even amidst other shortcomings.

Atslēgvārdi: leģitimitāte, uzticēšanās, parlaments, likumdevējs

Keywords: legitimacy, trust, parliament, society, legislator

Ievads

Parlamentārajās demokrātijās leģitimitāte ir pamats tam, kādēļ iedzīvotāji uzskata likumdevēju pieņemtos likumus par sev saistošiem. Savukārt iedzīvotāju uzticēšanās likumdevējam (parasti – parlamentam) nodrošina efektīvu šīs institūcijas darbību. Lai gan jēdzieni “leģitimitāte” un “uzticēšanās” ir cieši saistīti, tie ir nošķirami. Šī raksta mērķis ir, balstoties uz teorētisko, konceptuālo un salīdzinošo analīzi, izpētīt šo divu jēdzienu mijiedarbību un atšķirības, kā arī piedāvāt jaunu klasifikācijas modeli to strukturētai analīzei.

Leģitimitāte un uzticēšanās ir kompleksi jēdzieni. Zinātniskajā literatūrā leģitimitātes jēdziens bieži tiek lietots neskaidri, pat nemēģinot to nošķirt no tādiem jēdzieniem kā “uzticēšanās”, “atbalsts”, “gatavība pakļauties likumiem”¹. Teorētiskajā

¹ Šī tēma labi apskatīta šo divu autoru darbos: Gerschewski J. Legitimacy in autocracies: Oxymoron or essential feature? *Perspectives on Politics*, 2018, 16(3), pp. 652–665. Pieejams: <https://doi.org/10.1017/S1537592717002183> [aplūkots 25.03.2025.]; Schoon E. W. Operationalizing Legitimacy. In: *American Sociological Review*, 2022, 87(3), p. 478. Pieejams: <https://doi.org/10.1177/00031224221081379> [aplūkots 25.03.2025.]

literatūrā pat izskanējis priekšlikums atteikties no šī jēdziena lietošanas pētniecības mērķiem.²

Atbilstoši sociologa Maksa Vēbera (*Max Weber*) 20. gadsimta sākuma priekšstatiem iemesli, kādēļ kāda sabiedrība ir gatava pakļauties pastāvošajai varai, var būt saistīti ar racionāli juridiskiem argumentiem, tradicionālām varas pamatošanas formām vai arī ar varas nesēja harismu³. Ja Vēbers leģitimitāti sasaista ar empīrisku realitāti (sabiedrības reālās dzīves uztveri par pastāvošās varas leģitimitāti), tad otrs atpazīstamākais leģitimitātes teorētiķis, sociologs Deivids Bīthems (*David Beetham*) 20. gadsimta beigās izvirzīja nevis empīriskus, bet normatīvus kritērijus, kas ļautu nošķirt leģitīmu varu no neleģitīmas varas⁴. Viņš aprakstīja vairākus priekšnoteikumus tam, lai varu uzskatītu par leģitīmu.

Līdz ar to divi galvenie leģitimitātes teorētiķi aplūko leģitimitāti katrs no sava leņķa. Maksa Vēbera koncepcija tiecas atbildēt uz jautājumu “kādēļ cilvēki reālajā dzīvē brīvprātīgi pakļaujas varai, tās izdotajiem likumiem vai pavēlēm,” atbildē piesaucot tradīcijas, līdera harismu vai ticību racionāliem noteikumiem, kas pamato politiskās varas īstenošanu. Deivida Bīthema koncepcija atbild uz citu jautājumu, kas skar varas leģitimitātes normatīvos priekšnoteikumus. Citi teorētiķi piedāvā vēl papildu veidus, kā aplūkot leģitimitāti, piemēram, caur procedurālā taisnīguma prizmu⁵ vai to, cik lielā mērā kādai institūcijai izdodas sasniegt taisnīgu rezultātu.⁶

Arī uzticēšanās jēdziena izpratne dažādu teorētiķu darbos atšķiras,⁷ bet parasti ar to tiek saprasta iedzīvotāju paļaušanās, ka parlaments labi dara savu darbu.

Atšķirībā no iepriekšējiem pētījumiem, kas pamatā uztver leģitimitāti kā vienotu konstrukt, šis raksts:

- 1) aplūko leģitimitātes dažādās dimensijas: socioloģisko, morālo, juridisko, politisko, sniegunos balstīto, tehnokrātisko, kā arī kultūras/vērtību dimensiju;
- 2) apskata to, kā katra no šīm dimensijām ir saistīta ar uzticēšanos likumdevējam (šajā rakstā ar “likumdevēju” pamatā ir domāts nacionālā līmeņa parlaments).

Šis pienesums ir būtisks, jo tas iedod jaunu, strukturētu modeli, kas ļauj detalizētāk analizēt varas leģitimitāti un tās sasaisti ar sabiedrības uzticēšanos pastāvošajai varai, kā arī sabiedrības likumpaklausību.⁸

² Sk., piemēram: Marquez X. The Irrelevance of Legitimacy. In: *Political Studies*, 2016, 64(1S), pp. 19–34. Pieejams: <https://doi.org/10.1111/1467-9248.12202> [aplūkots 25.03.2025.]

³ Weber M. *Economy and Society: A New Translation*. Tribe K (Ed. & Trans.). Cambridge, MA: Harvard University Press, 2019. (Original work published 1920).

⁴ Beetham D. *The Legitimation of Power*. London: Macmillan, 1991, pp. 15–20.

⁵ Sk., piem.: Tyler T. R. *Why People Obey the Law*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 2006.

⁶ Sk., piem.: Brinkmann M. *An Instrumentalist Theory of Political Legitimacy*. Oxford: Oxford University Press, 2024. (Oxford Philosophical Monographs).

⁷ Piemēram: Devine D. Does Political Trust Matter? A Meta-Analysis on the Consequences of Trust. In: *Political Behavior*, 2024, p. 46. Pieejams: <https://doi.org/10.1007/s11109-024-09916-y> [aplūkots 25.03.2025.]; Easton D. A Reassessment of the Concept of Political Support. In: *British Journal of Political Science*, 1975, 5(4); Kim S. Public Trust in Government in Japan and South Korea: Does the Rise of Critical Citizens Matter? In: *Public Administration Review*, 2005, 65(5); Norris P. *Trust in Government: Evidence from Around the World*. Oxford: Oxford University Press, 2024.

⁸ Šī mijiedarbība teorētiskajā literatūrā nav pietiekami izpētīta. Sk., piem.: Levi M., Sacks A., Tyler T. Conceptualizing Legitimacy, Measuring Legitimizing Beliefs. In: *American Behavioral Scientist*, 2009, 53(3), pp. 354–375. Pieejams: <https://doi.org/10.1177/0002764209338797> [aplūkots 25.03.2025.]

Likumdevēja leģitimitātes dimensijas un to saistība ar uzticēšanos likumdevējam

Leģitimitāte ir politiskās varas stūrakmens. Tā nodrošina pamatu, kas ļauj varu pārstāvošām amatpersonām izskaidrot iemeslus, kādēļ viņām ir tiesības izdot iedzīvotājiem saistošas normas vai citādi regulēt sabiedrības dzīvi. Šī raksta autore pievienojas literatūrā atrodamajai leģitimitātes definīcijai, kas raksturo šī jēdziena esenci: leģitimitāte ir tiesības valdīt, pieņemt citiem saistošus lēmumus, kā arī pārvaldāmo gatavība šīs tiesības atzīt par sev saistošām.⁹

Līdz šim visaptverošākais un autoritātīvākais leģitimitātes dažādo aspektu analīzes ietvars bija atrodams Deivida Bīthema 1991. gada darbā “Varas leģitimācija”. Viņš leģitimitātei identificēja trīs pamatdimensijas: 1) juridisko tiesiskumu (*legal validity*); 2) izdoto noteikumu pamatojamību ar sabiedrībai kopīgiem uzskatiem (*justifiability*); 3) sabiedrības piekrišanu tam, ka institūcijai ir tiesības pieņemt normatīvus lēmumus (*consent*).¹⁰

Tāču šīs trīs dimensijas neaptver visus kontekstus, kas gan teorijā, gan reālajā dzīvē tiek apzīmēti ar vārdu “leģitimitāte”, kad to attiecina uz likumdevēju. D. Bīthema ietvars nav izmantojams autoritārās valstīs, kas sevi leģitimizē caur cita veida argumentiem, piemēram, kādas kultūras, identitātes, vērtību grupas dominanci vai caur sasniegumiem kādā noteiktā jomā (piemēram, ekonomikā, kosmosa izpētē). Tāpat šis modelis nenovērtē tehnokrātisko argumentu nozīmi mūsdienu parlamenta darbā, proti, lēmumu izstrādes procesu, kura rezultātā top (vai netop!) pārdomāti, pierādījumos balstīti likumi.

Tādēļ šī raksta autore piedāvā jaunu ietvaru tam, lai analizētu parlamenta leģitimitāti. Šis ietvars ir balstīts septiņās dimensijās – tālāk rakstā katra no dimensijām tiek īsi aprakstīta, nosakot arī tās saistību ar sabiedrības uzticēšanos parlamentam.

Socioloģiskā leģitimitātes dimensija

Socioloģiskā leģitimitātes dimensija ir centrālā, teorētiskajā literatūrā visbiežāk apskatītā leģitimitātes šķautne. Tā atbild uz jautājumu par to, vai vēsturisku vai kādu citu apstākļu ietekmē sabiedrība pieņem (subjektīvā attieksme!), ka parlaments ir institūcija, kurai ir tiesības izdot vispārsaistošus lēmumus, kas regulē katra sabiedrības locekļa dzīvi. Šajā dimensijā zemāka leģitimitāte būs tiem parlamentiem, par kuru tiesībām pieņemt vispārsaistošas normas sabiedrībā būs šaubas (visdažādāko iemeslu dēļ, kuri var izrietēt no pārējām leģitimitātes dimensijām). Šādā nozīmē socioloģiskā leģitimitātes dimensija ir saistīta ar sabiedrības uzticēšanos parlamentam, bet tikai vienā, specifiskā tās aspektā, proti, uzticēšanās pamats nevar būt, teiksim, labs parlamenta darbs vai ētiska deputātu rīcība, bet gan ļoti specifisks vērtējums par to, vai šis konkrētais parlaments ir institūcija, kurai ir tiesības pieņemt sabiedrībai saistošas normas.

⁹ Sk.: Jackson J., Bradford B., Hough M., Myhill A., Quinton P., Tyler T. R. Why Do People Comply with the Law? Legitimacy and the Influence of Legal Institutions. In: British Journal of Criminology, 2012, 52(6), pp. 1051–1071. Pieejams: <https://doi.org/10.1093/bjc/azs032> [aplūkots 25.03.2025.]

¹⁰ Beetham D. 1991, pp. 15–20.

Juridiskā leģitimitātes dimensija

Juridiskā leģitimitātes dimensija atbild uz jautājumu par to, vai parlaments darbojas juridiskās, it sevišķi konstitucionālās, robežās. Šī dimensija pilnībā sakrīt ar Deivida Bīthema ietvara pirmo dimensiju – juridisko tiesiskumu: “Varu var nosaukt par leģitīmu [...] ja tā ir iegūta un tiek īstenota atbilstoši iedibinātajiem noteikumiem [...] Vara nav leģitīma tad, ja tā ir iegūta, pārkāpjot noteikumus (uzurpācija, valsts apvērsums) vai tā tiek īstenota pretēji šiem noteikumiem.”¹¹ Jo vairāk parlamentam izveidošanas process un tālākā darbība atbilst pastāvošajiem likumiem un konstitucionālajam ietvaram, jo pārliecinošāk var runāt par leģitīmu parlamentu; tas tādēļ, ka varas realizēšana nav patvaļīga, bet gan tiek īstenota iepriekš noteiktās robežās.¹² Ja parlaments konstanti pārkāptu savas pilnvaras, ignorētu izpildvaru un tiesu varu, tad varētu prognozēt, ka ne tikai parlamenta leģitimitāte, bet arī sabiedrības uzticēšanās parlamentam samazinātos. Vienlaikus šajā dimensijā šie ir viegli nošķirami fenomeni, proti, parlamentam juridisko leģitimitāti ir iespējams izvērtēt, nepētot sabiedrības uztveri.

Politiskā leģitimitātes dimensija

Parlamenta politisko leģitimitāti visbiežāk saista ar to, cik tiesiskā un godīgā procesā ir izveidojies parlamenta sastāvs. Mūsdienu demokrātiskajās valstīs tiek prezumēts, ka politiskā leģitimitāte sakņojas taisnīgās un brīvās vēlēšanās – tieši šāds vēlēšanu process apvelta parlamentu ar mandātu pieņemt vispārsaistošas normas. Domājot par to, kā leģitimitātes deficīts politiskajā dimensijā varētu ietekmēt sabiedrības uzticēšanos parlamentam, ir skaidrs, ka sabiedrības uzticēšanos parlamentam varētu samazināt visaptveroši aizliegumi kandidēt vēlēšanās partijām, kas konkurē ar pastāvošo varu. Vienlaikus politiskā leģitimitātes dimensija ir izpētāma objektīvi (nosakot, vai godīgu vēlēšanu process ir/nav ticis pārkāpts), bez vajadzības pētīt sabiedrisko domu un sabiedrības uzticēšanos parlamentam.

Morālā leģitimitātes dimensija

Morālā leģitimitātes dimensija atbild uz šādu jautājumu: vai parlaments un deputāti ievēro sabiedrībā pieņemtos ētikas standartus un vai kopumā rīkojas taisnīgi un godprātīgi? Tieši šo leģitimitātes aspektu akcentē autoritatīvais tiesībpaklausības pētnieks Toms R. Tailers (*Tom R. Tyler*), sasaistot leģitimitāti ar procedūru taisnīgumu.¹³ Šī leģitimitātes dimensija ir skaidri saistīta ar sabiedrības uzticēšanos parlamentam, piemēram, var droši prognozēt, ka skaļi korupcijas skandāli sabiedrības uzticēšanos parlamentam samazinātu, kamēr pašizliedzīga kāda deputāta rīcība šo uzticēšanos veicinātu.

¹¹ Beetham D. 1991, p. 16.

¹² Latviešu valodā labākais pārskats par šo leģitimitātes dimensiju ir atrodams šajā avotā: Grigore-Bāra E., Kovaļevska A., Liepa L., Levits E. u. c. Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika. Grām.: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. Ievads. I nodaļa. Vispārējie noteikumi. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskajā redakcijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2014, 179.–182. lpp.

¹³ Sk.: Tyler T. R. 2006.

Snieguma rezultātos balstītā leģitimitātes dimensija

Snieguma rezultātos balstītā leģitimitātes dimensija atbild uz jautājumu par to, cik sekmīgs ir parlamenta darba rezultāts. Šī darba rezultāta vērtējuma pamatā varētu būt dažādi faktori: piemēram, sabiedrības gaidas, parlamenta paša izvirzītie mērķi, valsts nodefinētie attīstības mērķi. Šie rezultāti var izpausties, piemēram, kā ekonomikas attīstība, pasaulē kvalitatīvākā izglītības sistēma, nabadzības samazināšana u. tml.

Daži pētnieki uzskata, ka tieši šī leģitimitātes dimensija ir svarīgākais valsts varu leģitimējošais elements. 2009. gada pētījums par astoņām Latīņamerikas valstīm rāda, ka šajās valstīs tieši pieaugošie ekonomikas attīstības rādītāji vispārliciecinātāk leģitimizē varu.¹⁴ Vēl izteiktāk akcents uz snieguma rezultātiem tiek likts autoritārās valstīs. Pazīstamais pārvaldes kvalitātes teorijas pamatlicējs Bo Rotšteins (*Bo Rothstein*) ir uzsvēris, ka autoritārās valstīs leģitimitāti spēj balstīt valdības spēja nodrošināt drošību un ekonomisko izaugsmi pat apstākļos, kad demokrātiskas procedūras netiek ievērotas.¹⁵ Līdzīgas atziņas parādās citos pētījumos.¹⁶

Parlamenta darba kontekstā šī leģitimitātes dimensija ir analītiski saistīta ar sabiedrības uzticēšanos parlamentam, proti, gan leģitimitātei, gan uzticēšanās pieauguma pamatā nav labi rezultāti paši par sevi, bet gan to **uztvere** sabiedrības apziņā. Teorētiski kāda valsts var būt pirmajās vietās teju visos starptautiski salīdzinošajos reitingos, bet parlamentam leģitimitāte būs zema un sabiedrības uzticēšanās parlamentam būs zema tādēļ, ka sabiedrība no sava parlamenta gaida **vēl** labāku sniegumu.

Kultūrā un vērtībās balstītā leģitimitātes dimensija

Kultūrā balstītā leģitimitātes dimensija atbild uz jautājumu par to, vai parlaments spoguļo sabiedrībā par svarīgām uzskatītās vērtības, identitātes, tradīcijas. Parlamenta leģitimitāte būs zemāka tad, ja parlamenta pieņemtie likumi acīmredzami neatbilst kādu sabiedrības grupu, iespējams, vairākuma, īpaši svarīgajām vērtībām.¹⁷

Demokrātiskajām sabiedrībām ir raksturīgs vērtību kopums, kuru smags pārkāpums (piemēram, verdzības ieviešana) vestu pie parlamenta leģitimitātes zuduma sabiedrības acīs – šī dimensija lielā mērā atbilst tai, ko Deivids Bīthems savā darbā apzīmē par pamatojamības kritēriju, kurš ir sasaistīts ar attiecīgās sabiedrības priekšstatu sistēmu.¹⁸ Autoritārajās valstīs kultūrā un vērtībās leģitimitātes dimensija īpaši bieži tiek izmantota, lai leģitimizētu institūciju, it sevišķi parlamenta, darbu. Šādas

¹⁴ Booth J. A., Seligson M. A. *The Legitimacy Puzzle in Latin America: Political Support and Democracy in Eight Nations*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009.

¹⁵ Rothstein B. *The Quality of Government: Corruption, Social Trust, and Inequality in International Perspective*. Chicago: University of Chicago Press, 2011, Kindle edition, loc. 1505.

¹⁶ Piemēram, Gerschewski J. 2018, pp. 652–665.

¹⁷ Šis ir pieņēmums, kuru apliecina citās jomās veiktie pētījumi – tie liecina, ka sabiedrība sagaida, ka varas nesēja morāles izpratne saskanēs ar sabiedrību, ka tas ir nopietns faktors varas leģitimitātē. Sk., piem.: Hough M., Jackson J., Bradford B., Myhill A., Quinton P. *Procedural Justice, Trust, and Institutional Legitimacy*. In: *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 2010, 4(3), p. 205. Pieejams: <https://doi.org/10.1093/police/paq027> [aplūkots 25.03.2025.]

¹⁸ Beetham D. 1991, p. 17.

legitimizējošās vērtības varētu būt, teiksim, kādas reliģijas aizstāvība, ideoloģisku vērtību “sardze”, kādas etniskās grupas pārkuma apliecinājumi un tamlīdzīgi.¹⁹

Šajā kontekstā sabiedrības uzticēšanās parlamentam ir cieši saistīta ar parlamenta legimititāti: proti, parlamenta legimititātes zudums, pieņemot lēmumus, kas neatbilst nozīmīgām sabiedrības vērtībām, analītiski ir vislabāk pētāms caur sabiedrības **uztveri** (nevis caur objektīviem faktoriem, kuriem nav sakara ar to, ko sabiedrība domā par parlamenta pieņemtajiem vai nepieņemtajiem lēmumiem).

Tehnokrātiskā legimititātes dimensija

Tehnokrātiskā parlamenta legimititātes dimensija atbild uz jautājumu, “vai parlaments savā darbā pieņem pārdomātus, saprātīgus lēmumus vai arī likumdošanas procesā ir daudz defektu, tādi kā sasteigtība, argumentācijas problēmas, vāja ietekmes prognozēšana”. Līdzīgi kā snieguma rādītāju dimensija, arī tehnokrātiskā legimititātes dimensija mazāk apraksta parlamenta objektīvo darba kvalitāti (piemēram, salīdzinājumā ar citu valstu parlamentiem), bet gan vairāk sabiedrības **uztveri** par to, cik veiksmīgi vai neveiksmīgi strādā parlaments, cik kompetentus un pārdomātus lēmumus pieņem. Šādā ziņā šo legimititātes dimensiju ir grūti nošķirt no sabiedrības uzticēšanās parlamentam.

Legimititātes dimensiju mijiedarbība un to ietekme uz sabiedrības uzticēšanos parlamentam

Iepriekš aprakstītās septiņas legimititātes dimensijas atšķiras pēc tā, cik lielā mērā parlamenta legimititāte ir vai nav atkarīga no sabiedrības subjektīvās uztveres. Juridiskā un politiskā dimensija galvenokārt balstās uz objektīviem kritērijiem, kurus iespējams analizēt, arī neiedziļinoties sabiedriskajā domā, uztverē. Savukārt pārējām dimensijām saistība ar sabiedrības uztveri ir lielāka – šajās dimensijās parlamenta legimititāti un sabiedrības uzticēšanos parlamentam analītiski nošķirt ir sarežģītāk.

Līdzīgi kā sabiedrības uzticēšanās parlamentam pastāv pakāpēs, tāpat ir ar parlamenta legimititāti – analītiski tā nav mērāma ir/nav kategorijā, bet jāpieņem, ka tās var būt vairāk vai mazāk.²⁰

Katra no parlamenta legimititātes dimensijām var cita citu pastiprināt vai kompensēt. Piemēram, pat ja parlaments ir ievēlēts godīgās vēlēšanās un rīkojas formāli pareizi, skaļš korupcijas skandāls (morālā dimensija) var būtiski iedragāt uzticēšanos. Tikmēr citas valsts parlamentam pat liels korupcijas skandāls legimititāti būtiski neietekmēs, jo parlamenta legimititātes pamatā dotajā sabiedrībā būs citi apsvērumi, piemēram, strauja ekonomikas attīstība (sniegumos balstītā dimensija) vai pilsoņu vispārēja sajūta, ka šis parlaments ir ievēlēts godīgā ceļā (politiskā dimensija), tādēļ korupcijas skandāli ir nepatīkami, bet legimititāti nemazina. Iespējams, ka kombinēti trūkumi vairākās būtiskās dimensijās parlamenta legimititāti ātri sagrauj, savukārt viens spēcīgs aspekts reizēm spēj kompensēt citur esošās problēmas.

¹⁹ Grauvogel J., von Soest C. Legitimacy and Legitimation Strategies in Authoritarian Regimes. In: Wolf A (Ed.). The Oxford Handbook of Authoritarian Politics. Oxford: Oxford University Press, 2024.

²⁰ Beetham D. 1991, p. 20.

Kopsavilkums

1. Likumdevēja leģitimitāte un sabiedrības uzticēšanās likumdevējam – saistīti, bet nošķirami jēdzieni. Leģitimitāte savā esencē ir tiesības valdīt, pieņemt citiem saistošus lēmumus, kā arī pārvaldāmo gatavība šīs tiesības atzīt par sev saistošām. Uzticēšanās parlamentam apzīmē iedzīvotāju sajūtu, ka parlaments labi dara savu darbu.
2. Leģitimitātes jēdzienam ir daudz aspektu un dimensiju, kas pat zinātniskajā literatūrā netiek nošķirtas vai tiek nošķirtas nekonsekventi; šajā publikācijā tiek prezentēts pavisam jauns to strukturēšanas veids.
3. Augsta parlamenta leģitimitāte negarantē sabiedrības uzticēšanos, un zema leģitimitāte to neizslēdz. Tādēļ parlamenta leģitimitātes pētniecībā nevajadzētu paļauties uz sabiedriskās domas aptaujās uzdoto jautājumu “Vai jūs uzticaties savas valsts parlamentam?”.
4. Mijiedarbība starp leģitimitātes dimensijām ir neskaidra un būtu pētāma citos pētījumos. Piemēram, zema uzticēšanās var izrietēt pat no problēmām tikai vienā parlamenta leģitimitātes dimensijā, pat ja rādītāji citās dimensijās ir viduvēji vai pat augsti. Šajā rakstā piedāvātais ietvars paver ceļu precīzākai izpētei par jautājumiem, kas skar parlamenta leģitimitāti, sabiedrības uzticēšanos parlamentam, sabiedrības atbalstu parlamenta darbam, kā arī iedzīvotāju likumpaklausību.